

رابطه بین تربیت جنسی و سلامت روان کودکان و نوجوانان

مرجان زاهدیان^{۱*}، فرامرز زاهری^۲

۱- دکتری تکنولوژی آموزشی دانشگاه تربیت مدرس

marjan.zahedian@gmail.com *

۲- دانشجو کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی

Faramarz.zaherii@gmail.com

چکیده

در تربیت مهمترین ارثی است که وادین می توانند برای فرزندان بجای گذارند. اهمیت تربیت در دوران بلوغ و شرایط خاص این مقطع بسیار مهمتر میشود. یکی از مسائلی که در کشور ما کمتر به آن پرداخته می شود و سعی می شود بر آن سرپوش گذاشته شود، مسائل جنسی می باشد. کودکان و نوجوانان در سن بلوغ مسائل جنسی را کامل یاد نمی گیرند و این مساله در تمام زندگی آنها تاثیر می گذارد. هنگامی که تربیت جنسی بطور مطلوب رخ ندهد فشارهای ناشی از این سن و شرایط حاکم بر آن باعث اختلال در سلامت روان فرد می شود. به همین منظور در این مقاله بر آن شدیم تا به بررسی تاثیر تربیت جنسی بر سلامت روان کودکان و نوجوانان بپردازیم. روش تحقیق از نوع کتابخانه ای می باشد که با بهره گیری از منابع معتبر انجام گرفت. در پایان پس از بررسی هایی که انجام شد نتیجه گرفتیم که والدین باید با انجام روش های تربیتی جنسی صحیح فرزندان خود را از مخاطرات فعالیت ها، افکار، اعمال و روابط جنسی نابجا آگاه سازند. وقتی سلامت روان به دلایلی محیطی به هم بخورد پیش آمادگی ژنتیکی برای بیماری خاص یا عصبی و افسرده شدن به وجود می آید. همه این عوامل در رفتار و شخصیت افراد تاثیر می گذارد و در نتیجه عواطف و احساسات انسان را دست خوش تغییراتی قرار می دهد که می تواند در حالات عمیق تر او را از لحاظ روحی و روانی دچار مشکل سازد.

واژگان کلیدی: تربیت جنسی، سلامت روان، کودکان، نوجوانان.

۱- مقدمه

جامعه ایران در سال های گذشته همگام با دگرگونی های ساختی و رفتاری و پیوند گسترده با جامعه جهانی و همچنین آشنایی با سامانه ارزش های نوین در گستره جهانی، با دگرگونی های مهمی روبرو بوده است. ارزش ها و نگرش ها درباره نهاد خانواده، ازدواج، رابطه با جنس مخالف، روابط جنسی، از زمینه هایی بوده که دچار دگرگونی گسترده شده است تا جایی که می توان گفت ارزش های ایرانیان دچار نوزائی است (زنجان زاده، ۱۳۸۴). آنچه نسل امروز ما را دچار گونه ای سردرگمی و پریشانی می کند از سوی زندگی در جامعه اسلامی و آمیخته با فرهنگ و رسوم ایرانی است که پیشینه ای کهن دارد و از سوی دیگر رویارویی با مسئله ارتباط تمدن ها از طریق شبکه های ماهواره ای، اینترنت و فضای مجازی است که میل مختلف را به گونه ای شگرف به یکدیگر نزدیک می سازد و تربیت جنسی کودکان و نوجوانان را روز به روز سخت تر می کند (عبداللهمیان، ۱۳۸۳). غریزه جنسی، اصل و واقعیت پذیرفته شده ای است که مانند تشنگی، گرسنگی و دیگر نیازها، در جهت ارضای آن، وجود آدمی را به فعالیت وامی دارد و او را برای به دست آوردن نتیجه برمی انگیزد. تربیت، شاخه ای از علوم تجربی است که به مجموعه عادت های فکری که باید کسب شود و مجموعه خصایل اخلاقی که باید رشد کند، گفته می شود. همچنین می توان تربیت را فرآیندی از آموزش و پرورش دانست که در آن می کوشند مخاطب را برای شکوفاسازی استعدادها و قابلیت های درونی اش یاری دهند. جنسیت یا

هشتمین همایش ملی تازه‌های روانشناسی مثبت

وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش استان هرمزگان
مدیریت آموزش و پرورش شهرستان میناب دانشگاه هرمزگان

اسفندماه ۱۴۰۰ - بندرعباس

تمایل جنسی در یک معنا، فعالیتی شهوانی است که موجب جذب یک جنس در مقابل جنس دیگر می‌شود و به لذت یا تولید مثل می‌انجامد و در معنای دیگر، مفهوم زیست‌شناسی جنسی را در بر می‌گیرد. تربیت جنسی را به صورت‌های گوناگون تعریف کرده‌اند. گروهی معتقدند تربیت جنسی، «انتقال اطلاعات و مسائل جنسی» است. امروزه موضوع بهداشت و سلامت روانی عمیقاً مورد توجه روانپزشکان، روانشناسان و سایر دانشمندان علوم رفتاری و اجتماعی قرار گرفته است. سلامت روانی هنری است که به افراد کمک می‌کند تا با ایجاد روش‌های صحیح روانی و عاطفی بتوانند با محیط خود سازگار شده و راه حل‌های مطلوب‌تری را برای حل مشکلات انتخاب نمایند. چرا که اگر فشارهای روانی فرد را مدام تهدید کند دیگر نمی‌تواند انسان با نشاط، نیرومند و توانا در انجام مسئولیت‌های اجتماعی خود باشد (طیسی، ۱۳۸۳). سلامت روانی عبارت است از حداکثر سازش ممکن فرد با جهان اطرافش، به طوری که باعث شادی و برداشت کاملاً مفید و مؤثر فرد از زندگی باشد (میلانی فر، ۱۳۷۰). سازمان بهداشت جهانی، سلامت را نه صرفاً فقدان بیماری و ناراحتی، بلکه به صورت بهزیستی کامل فیزیکی، روانی، و اجتماعی تعریف می‌کند (محسنی، ۱۳۷۶). ویژگی‌های طبیعی شناختی و گرایشی است که در انسان به صورت واقعی وجود دارد و منشا و مبانی ادراک امیال کششها صفات و فعالیت‌های مربوط به جنس مذکر و مونث می‌باشد (فقیهی، ۱۳۸۵).

۱-۱- بیان مساله

تربیت جنسی کودک یکی از مهم‌ترین و حساس‌ترین مسائل در حوزه‌های تربیت است زیرا نقشی مهم در آینده و سعادت و شقاوت کودک دارد. تلویزیون، ماهواره و اینترنت، از ویژگی‌های عصری است که در آن زندگی می‌کنیم و به نظر می‌رسد باید آگاهی و تربیت جنسی را از طریق صحیح به فرزندان منتقل کنیم. برخی آسیب‌ها علاوه بر این که جسم کودک را به شدت تهدید می‌کند، سلامت روان او را هم با مشکلات جبران‌ناپذیری مواجه خواهد کرد موضوع آسیب‌های جنسی از همین دسته است. آثار این زخم‌های روانی می‌تواند سال‌های سال در وجود فردی که مورد سوء استفاده قرار گرفته، باقی بماند. تربیت جنسی شیوه پیشگیرانه‌ای است که برای ایمن نگه داشتن کودک و اجتناب از مصائب و رفتاری‌های بعدی مطرح می‌شود. برخی جوامع توانسته‌اند با مسئله تربیت جنسی کودکان به شکلی علمی و عملی برخورد کنند اما در کشور ما به دلایلی این اتفاق نیفتاده است. با این حال، دیگر زمان پرده پوشی، نگاه حذفی و پاک کردن صورت مسئله به پایان رسیده است زیرا دسترسی آسان و چه بسا افسارگسیخته کودکان به ابزارهای ارتباطی سبب شده تا آن‌ها خیلی زودتر از گذشته با مسائل جنسی آشنا شوند؛ بنابراین آموزش‌های تربیت جنسی را می‌توان بخشی از مهارت‌های مورد نیاز والدین امروزی دانست.

۱-۲- پیشینه تحقیق

علی نقی فقیهی در سال ۱۳۸۵ در ماقه‌ای تحت عنوان «مبانی و اصول تربیتی در روابط زن و شوهر از منظر قرآن و احادیث» این گونه بیان داشت: در فطرت و طبیعت انسان ویژگی‌های شناختی و عاطفی وجود دارد که منشاء کشش‌ها و فعالیت‌ها و رفتارهای مربوط به جنس مذکر و مونث است و اهداف زندگی زناشویی را سامان می‌بخشد. این گونه واقعیت‌ها در وجود دو جنس زن و مرد وجود دارد. ضوابط استنباط شده از آنها از دیدگاهی وحیانی پذیرفتن و کار بستن آن‌ها اهداف عالی تربیتی را در ابعاد فردی، معنوی، خانوادگی و اجتماعی تامین می‌کند اصول تربیت جنسی به حساب می‌آید. رفتار جنسی در آدمی با امور فطری دیگری چون دیگرخواهی، زیبایی دوستی، محبت و انسانیت است و از این رو متمایز از حیوان است. طرز تلقی همانندی انسان و حیوان در غریزه جنسی و فقدان بینش وحیانی در نظام تربیتی در جوامع بشری امروز از مهمترین عواملی است که بنیان خانواده را متزلزل کرده و اخلاق اجتماعی را آسیب زده و سلامت روانی بشر را با مشکل جدی روبرو ساخته است. آگاهی از مبانی و اصول تربیت جنسی در روابط دختر و پسر زمینه‌ساز تصحیح نگرشها رشد تربیت اخلاق اجتماعی و ارتقای سلامت روانی خانواده‌ها خواهد بود. یافته‌های او شامل ۱۲ اصل تربیتی است که در نظام تربیت جنسی از دیدگاه اسلام محور است و لازم است در آموزش و پرورش دختران و پسران نوجوان و جوان مورد توجه قرار گیرد و شناخت و باور، عواطف و احساسات، اخلاق و رفتار مربی و مربی بر اساس آن‌ها سامان پذیرد. همچنین او به وجود رابطه بین تربیت جنسی با سلامت روان افراد جامعه با توجه به اهمیت این امر مهم اذعان کردند (فقیهی، ۱۳۸۵). نظریه‌های سلامت روان در حوزه‌های مختلفی از علوم اجتماعی و انسانی به شکل مستقیم یا حاشیه‌های

هشتمین همایش ملی تازه‌های روانشناسی مثبت

وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش استان هرمزگان
مدرسه آموزش و پرورش شهرستان میناب دانشگاه هرمزگان

اسفندماه ۱۴۰۰ - بندرعباس

مطرح میشوند. محرک های تنشزا و منابع مقابله ای که مردم برای روبرو شدن با آنها به کار میبرند همگی نتایج موقعیت های اجتماعی است که الگوهای وسیعتر سازمان اجتماعی را منعکس میکنند (Kolander, 1999).

۲- یافته ها

بشر با همه پیشرفت در علوم، صنایع و تکنولوژی گرفتار بحران و نابسامانی های فراوانی در زمینه تعلیم و تربیت و به ویژه در آموزش و تربیت جنسی است. نداشتن جهان بینی صحیح و فقدان نظام تربیتی جنسی صحیح و دید صرفاً مادی و فیزیولوژیکی به تربیت جنسی و غفلت از جنبه های روانی، معنوی، اخلاقی و اجتماعی آن باعث شده است که بشر در این بحران همچنان غوطه ور باشد و نه تنها پیشرفت نکند بلکه تنزل یابد (فقیهی، ۱۳۸۵). از سوی دیگر امروزه در تربیت گرچه بر پرورش استعداد های طبیعی انسانی تاکید می شود و در تربیت جنسی گفته می شود باید استعداد و گزینه جنسی شکوفا شود ولی گزینه جنسی انسان همانند گزینه جنسی حیوان تلقی گردیده و تربیت جنسی آدمی هم به معنای رهایی از هرگونه جهت دهی و نظام بخشی به آن تفسیر شده و باعث گردیده تا جهت دهی گزینه جنسی در قالب ضوابط اجتماعی، عفت، تقوا، روابط انسانی و اخلاقی منافی با آزادی و آرامش روحی افراد دانسته شود و عوامل بسیاری از بیماری های روانی از جمله کینه ها و عداوت ها تلقی شود. در حالی که به عکس این گونه تفسیر از پرورش گزینه جنسی در حقیقت منضبط تربیت نکردند. استعدادهای بشری باعث شده است شهوت پرستی، بی بند و باری اخلاقی، شانه خالی کردن بسیاری از جوان ها از تشکیل خانواده، بروز امیال کاذب بین دختران و پسران، افزایش آشفتگی روحی در بین زنان و مردان جامعه بشری را فرا گیرد (فقیهی، ۱۳۸۵). از سوی دیگر، صاحب نظران و اندیشمندان تربیتی به این نتیجه رسیده اند که در دوران کودکی، پایه های اساسی ساختمان شخصیت انسان شکل می گیرد و دوره نوجوانی به بعد، زمان تثبیت شخصیت انسان است. باید متولیان امر تربیت، به ویژه والدین به این مهم توجه داشته باشند و برای تربیت فرزند خود، از کودکی سرمایه گذاری کنند. اگر تربیت بخواید به صورت جامع و کامل پیاده شود، باید تربیت جنسی را به عنوان حلقه ای از حلقه های آن به شمار آورد و حتی با توجه به اینکه مسائل جنسی به صورت چشم گیری دیگر ابعاد را تحت تأثیر خود قرار می دهد، توجه به امر تربیت در این زمینه، ضروری تر به نظر می رسد.

بسیاری از والدین برای پاسخ به سوالات جنسی کودکان با چالش مواجه هستند. این سوالات عموماً غیر مغرضانه هستند، لیکن پاسخ مناسب و متناسب به این قبیل سوالات از پرچالش ترین مسائل تربیتی والدین محسوب میشود که اگر درست به آن مبادرت نوزند، کودکان از طرق مختلف مانند فضای مجازی شروع به کسب اطلاعات می کنند که می تواند آنان را وارد وادی پر خطر انحرافات جنسی نماید (قربانی و همکاران، ۱۳۹۴). از این جهت، معلمان و مربیان باید از یک رشته معلومات آگاهی داشته باشند و آنچه را در این باره می دانند، به فرد منتقل کنند. انسان برخوردار از تربیت جنسی نیز کسی است که مجموعه ای از آنچه را درباره مسائل جنسی به آن نیاز دارد، بداند. برخی دیگر، تربیت جنسی را صرفاً به معنی آموزش جنسی نمی دانند، بلکه تربیت جنسی را «فراهم آوردن زمینه رشد گزینه جنسی به گونه ای می دانند که همراه با استفاده لازم از این گزینه، از انحراف ها و لغزش های جنسی نیز پیش گیری شود». تعریف دوم کامل تر از تعریف اول باشد؛ زیرا اگر فرد را با مجموعه ای از اطلاعات در زمینه ای خاص رها کنیم، به رشد و کمال او کمکی نشده است. چه بسا همین اطلاعات جنسی، موجب رشد (بلوغ) زودرس گزینه جنسی و در نتیجه انحراف او شود.

توجه به سلامت روان در تمام عرصه های زندگی از جمله زندگی فردی، اجتماعی و شغلی حائز اهمیت بوده است (ILO, 2000). سلامت چه فردی و چه جمعی بی تردید از مهم ترین ابعاد مسائل حیات انسان است و شرطی ضروری برای ایفای صحیح نقش های اجتماعی است. همه انسان ها در صورتی می توانند فعالیت کامل داشته باشند که هم خود را سالم احساس کنند و هم جامعه آن ها را سالم بدانند (Kolander, 1999). نوع نگرش و باورهای آدمی درباره زندگی و محیط پیرامون خود و نیز تعهدات ارزشی و ویژگی های زندگی فردی و اجتماعی انسان، در بهره مندی از بهداشت روانی مطلوب بسیار اثرگذارند. افراد بهنجار که دارای

هشتمین همایش ملی تازه‌های روانشناسی مثبت

وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش استان هرمزگان
معاونت آموزش و پرورش شهرستان میناب دانشگاه هرمزگان

اسفندماه ۱۴۰۰ - بندرعباس

سلامت روانی مناسب هستند با خود و محیط اطرافشان هماهنگ و سازگار می‌باشند و از مقتضیات فرهنگی یا دستورات اجتماع خود پیروی می‌کنند. در واقع سلامت روان با مهار برانگیختگی و رفتار آنی ارتباط دارد (سادوک و سادوک، ۱۳۸۲). سازمان بهداشت جهانی، سلامت را نه صرفاً فقدان بیماری و ناراحتی، بلکه به صورت بهزیستی کامل فیزیکی، روانی، و اجتماعی تعریف می‌کند (محسنی، ۱۳۷۶). در تربیت جنسی همانند کل تعلیم و تربیت به ارائه یک بینش کلی حاکم بر همه رفتارها و باید ها و نباید های آموزشی و تربیتی مورد مطالعه نیاز است به گونه‌ای که بین آنها نوع ارتباط انسجام نظم و هماهنگی ایجاد کند (فقیهی، ۱۳۸۵). برخورداری از سلامت جسمی، روانی و اجتماعی از جمله مهم ترین ضرورت های انسان ها در هر جامعه ای است که علاوه بر فواید شخصی و اجتماعی، موجب ارتقا و رشد جامعه می‌شود.

افرادی که از سلامت روانی بهتری برخوردارند، در قبال خانواده احساس مسئولیت بیشتری دارند و می‌توانند امیال فردی خود را کنترل کنند و از راهبردهای موثر جهت مقابله با تنیدگی ها و مشکلات خانوادگی بهره گیرند. افراد سالم هنگامی که با مشکلات زندگی روبرو می‌شوند به جای پیمان شکنی و رفتارهای ناسالم به مهارت های مناسب حل مسئله روی می‌آورند. افراد سالم در مقابل مشکلات احساس کفایت بیشتری می‌کنند (ملازاده، ۱۳۸۱). بیماری های روانی یکی از بیماری های شایع در عصر کنونی است، سازمان بهداشت جهانی تخمین می‌زند این افراد نیازمند ترین انسان ها هستند و در برنامه های توسعه اجتماعی اقتصادی کشورهای جهان سوم، بهداشت در پایین ترین اولویت ها قرار دارد. نکته قابل توجه این است که اکثر این موارد در کشورهای در حال توسعه دیده می‌شود، جایی که شیوع این بیماری ها در حال افزایش و مراقبت و درمان آنها امری مشکل به حساب می‌آید. بهداشت روانی هر فرد، اگر نگوئیم بیشتر از سلامت جسمانی او اهمیت دارد، لااقل به همان اندازه مهم و قابل توجه است. سلامت روان به مفهوم تامين و ارتقاء سلامت روانی فردی و اجتماعی؛ پیشگیری از ابتلا و درمان مناسب بیماری های روانی و توانبخشی بیماران روانی است. طبق تعریفی که سازمان جهانی بهداشت برای سلامت داده است، سلامت انسان بدون سلامت روانی قابل تعریف نیست. این در حالی است که اختلالات روان پزشکی برعکس بیماری های جسمی علاوه بر بیمار، افراد خانواده و جامعه را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد.

اهمیت تربیت جنسی را می‌توان در تأثیراتی که بر فرد دارد، یافت. پژوهش ها حاکی از آن است که ارائه آموزش های صحیح در مورد سلامت جنسی می‌تواند ثمرات ارزشمندی داشته باشد. تربیت جنسی در پیدایش حس زیبایی دوستی، هنر عشق ورزیدن، محبت، صمیمیت، ایثار و فداکاری، کاهش مشکلات جنسی و پیشگیری از انحرافات جنسی دخیل است. همچنین مطالعات نشان می‌دهد اطلاعات درست که در سن مناسب فراهم آمده باشد، شروع فعالیت جنسی را به تأخیر انداخته و رفتارهای جنسی ایمن تر را ترویج می‌دهد. نقطه مقابل آن زمانی است که در صورت بی‌توجهی و غفلت در تربیت جنسی کودک، زمینه برای عوارض و مشکلات فراوان فراهم می‌شود که سلامت جنسی را به خطر می‌اندازد. بر خلاف تصور مردم، صاحب نظران تربیت، معتقدند مسئله بلوغ را نباید مسکوت گذاشت یا از کنار آن گذشت و نوجوان را در این زمینه به حال خود رها کرد، بلکه باید او را در جریان دگرگونی های جنسی، جسمی و روحی این دوره قرار داد.

۳- بحث و نتیجه‌گیری

در جامعه امروزی که فضای مجازی و بسیاری از دیگر عوامل مسائل جنسی نوجوانان و جوانان را هدف قرار داده، مهمترین مسأله در تربیت کودکان تربیت جنسی بنظر می‌رسد. چنانچه والدین نتوانند در بحث تربیت جنسی فرزندان خود موفق عمل کنند و بر این چالش فائق آیند، کودکان آنان در جامعه دچار انحرافات جنسی می‌گردد و از آنجا که ما در یک جامعه اسلامی زندگی می‌کنیم فشار های مذهبی و عذاب وحدان ناشی از انحراف جنسی می‌تواند سلامت روان فرد تحت تاثیر خود قرار دهد. نتایج این مطالعه که به بررسی تاثیر تربیت جنسی بر سلامت روان دانش آموزان صورت گرفته است. سطح سلامت روان دانش آموزان را ناشی از سایر عوامل تاثیر گذار نیز می‌توان قلمداد کرد، اما آنچه که در این تحقیق هدف بوده تاثیر تربیت جنسی در آن می‌باشد.

باشد که با توجه به نتایج بدست آمده از تحقیقات صورت گرفته تاثیر این امر در سلامت روان افراد جامعه کاملا مشهود است. در نهایت اینکه نتایج نشان داد که ارتباط تنگاتنگی بین تربیت جنسی و جنس و سلامت روان وجود داشت و همچنین اثرات منفی تربیت جنسی ناقص بر سلامت روان آنان را نشان داد و لذا با توجه به کاهش سلامت روان و اثرات منفی آن بر فرد و جامعه، لزوم کمک رسانی برای پیشبرد اهداف بهداشت روانی کودکان و نوجوانان به منظور پیشگیری از خسارات جسمانی، روانی، تحصیلی و اقتصادی احساس میشود. همچنین توصیه می شود تحقیقات وسیعتری جهت شناخت عوامل مؤثر در افزایش عوامل آسیب به سلامت روان افراد و رویکردهای مؤثر پیشگیرانه انجام گیرد.

منابع

- زنجان‌ی زاده، هما (۱۳۸۴). بررسی تأثیر اینترنت بر ارزش های خانواده در بین دانش آموزان. مجله انجمن جامعه شناسی ایران. دوره ششم. شماره ۲.
- سادوک، ویرجینیا و سادوک، بنیامین (۱۳۸۲). خلاصه روانپزشکی، علوم رفتاری و روانپزشکی بالینی. ترجمه رفیعی، حسن و رضاعی، فرزین. تهران: ارجمند.
- طیبه، جواد (۱۳۸۳). بررسی وضعیت بهداشت روانی دانشجویان دانشگاه تربیت معلم سبزوار در سال ۱۳۸۳. فصلنامه علمی- پژوهشی دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سبزوار. سال اول. شماره چهارم. ۴۱-۳۴.
- عبداللهیان، حمید (۱۳۸۳). ارزش سنت و بازتولید فرهنگی، اولین همایش ملی جمعیت شناسی با تاکید بر جوانان. شیراز.
- فقیهی، علی نقی (۱۳۸۵). مبانی و اصول تربیتی در روابط زن و شوهر از منظر قرآن واحادیث. دوفصلنامه تربیت اسلامی. دوره دوم. شماره ۳، ۱۷۵-۲۱۶.
- قربانی، مهسا، زمانی علویچه، فرشته، شهری، پروین، زارع، کوروش و مرعشی، طیبه (۱۳۹۴). شناخت کنجکاوی های جنسی کودکان: مقدمه ای بر آموزش و ارتقای سلامت روان آنان. فصلنامه آموزش بهداشت و ارتقا سلامت. شماره ۳.
- محسنی، منوچهر (۱۳۷۶). جامعه شناسی پزشکی. تهران: طهوری.
- ملازاده، جواد (۱۳۸۱). رابطه بین شخصیت و سبک های مقابله ای با سازگاری زناشویی. پایان نامه دکتری. دانشگاه تربیت مدرس.
- میلانی فر، بهروز (۱۳۷۰). بهداشت روانی. تهران: قومس.
- ILO. (2000). mental health in the workplace: situation analysis (preliminary report). 1st Edition, US ILO: Geneva.
- Kolander, Ch. A. (1999). Contemporary Women's Health, McGraw Hill Press. Life Satisfaction Survey (2006-2010). Turkish Statistical Institute, Printing Division, Ankara.